

ЗАХОДИ ПОДОЛАННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ДЕСТРУКЦІЙ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

MEASURES TO OVERCOME GLOBAL AND REGIONAL DESTRUCTIONS OF THE GLOBAL INFORMATION TECHNOLOGY MARKET

Ставицька А.В.

старший викладач кафедри економіки
та управління національним господарством,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

У статті розглянуто глобальні та регіональні деструкції розвитку світового ринку інформаційних технологій, визначено групи заходів залежно від управлінських рівнів, які передбачають шляхи оптимізації та мінімізації негативних явищ світового ринку інформаційних технологій та передбачають посилення взаємної координації його учасників. Зокрема, автором виділено п'ять управлінських рівнів, заходи яких у комплексному поєднанні в короткостроковій перспективі здатні посилити інформаційну безпеку та захистити інтелектуальну власність.

Ключові слова: світовий ринок інформаційних технологій, регіональні деструкції, глобальний рівень, сфера ІТ, макрорівень, бізнес, держава, наука, аутсорсинг, ІТ-послуги, глобалізація.

В статье рассмотрены глобальные и региональные деструкции развития мирового рынка информационных технологий, определены группы мероприятий в зависимости от управленческих уровней, которые предусматривают пути оптимизации и минимизации негативных явлений мирового рынка информационных технологий и предусматривают усиление взаимной координации его участников. В частности, автором выделено пять управленческих уровней, мероприятия которых в комплексном сочетании в краткосрочной перспективе способны усилить информационную безопасность и защитить интеллектуальную собственность.

Ключевые слова: мировой рынок информационных технологий, региональные деструкции, глобальный уровень, сфера ИТ, макроуровень, бизнес, государство, наука, аутсорсинг, ИТ-услуги, глобализация.

The article deals with global and regional destructions in the development of the global information technology market, defined the groups of activities depending on the managerial levels that provide ways to optimize and minimize the negative phenomena of the world market of information technologies and provide for the strengthening of the mutual coordination of its participants. In particular, the author identifies five managerial levels, which measures in a complex combination in the short-term perspective are capable of strengthening information security and protecting intellectual property.

Keywords: global information technology market, regional destructions, global level, IT sphere, macrolevel, business, state, science, outsourcing, IT services, globalization.

Постановка проблеми. Розгортання глобальної проблематики суспільного розвитку зумовлюватиме подальше загострення потенційних громадських загроз і формування нових викликів, що буде відчутним в усіх облікових вимірах середовища людської життєдіяльності. Різні темпи розвитку національних ринків інформаційних технологій приводять до суттєвих структурних змін у світовій ІТ-галузі, внаслідок чого виникають певні глобальні та регіональні деструкції розвитку всього світового ринку ІТ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізу глобальних та регіональних тенденцій

розвитку світового ринку ІТ приділяють багато уваги різні вчені, такі як Л.В. Пан [1], Ю.М. Бажал [2], Н. Etzkovitz [6], Ю.В. Гава [9], С.Е. Сардак [10]. Перспективні оптимізаційні заходи усунення деструкцій світового ринку інформаційних технологій за певними управлінськими рівнями висвітлені у працях Н.І. Галан [3], І.Ю. Пахомова [4], А.Ф. Уварова [5].

Метою статті є визначення заходів подолання глобальних та регіональних деструкцій розвитку світового ринку інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головними глобальними деструкціями, які впли-

вають на розвиток національних ринків, є диспропорція потенціалів світових ринків, нерозвинутість міжнародного законодавства в економічній сфері, нестача та/або обмеженість ресурсів.

Регіональні деструкції формуються у межах континентального, субконтинентального, макрота мезосередовища. Їх структурний зміст і роль для кожної країни є індивідуальними. Наприклад, це може бути надмірний обсяг зовнішньо-економічного аутсорсингу, що зумовлює втрату конкурентоспроможності країною; еміграція кваліфікованих ІТ-фахівців, що приводить до скорочення національного інтелектуального та інформаційного потенціалу; недосконалість нормативно-правової бази у сфері ІТ, що викликає втрату національного економічного потенціалу, тощо. Подолання деструкцій розвитку світового ринку інформаційних технологій можливе за рахунок заходів їх оптимізації на певних управлінських рівнях (табл. 1).

Таблиця 1

Заходи подолання деструкцій розвитку світового ринку інформаційних технологій*

№	Управлінський рівень	Заходи оптимізації
1	Глобальний рівень	Посилення координаційної взаємодії міжнародних організацій та урядів держав
2	Макрорівень	Побудова та удосконалення національних політик інформатизації, забезпечення інформаційної безпеки та захисту інтелектуальної власності
3	Мезорівень	Розширення та оптимізація систем галузево-регіональної взаємодії між владою, бізнесом та науково-освітніми закладами
4	Мікрорівень	Розроблення та удосконалення корпоративних систем інформатизації
5	Особистісний рівень	Підвищення рівня освіченості у сфері використання інформаційних технологій та розкриття людського потенціалу

* авторська розробка

Так, на глобальному рівні посилення координаційної взаємодії міжнародних організацій та урядів держав має передбачати:

- оптимізацію міжнародного законодавства у сфері інформаційних технологій;
- розроблення уніфікованих стандартів інформаційних технологій;

– розроблення та здійснення спільної політики у сферах доступу широких верств населення до інформаційних технологій, захисту інтелектуальної власності та протидії піратству.

На макрорівні головним заходом подолання ринкових деструкцій у державі є побудова та удосконалення національної політики інформатизації. Здатність країни реалізувати свій інтелектуально-інформаційний потенціал і максимально скористатися перевагами ІТ-галузі можна визначити за багатьма параметрами, такими як:

- якість та гнучкість законодавчої бази;
- дієвість заходів державного регулювання у сфері інформатизації;
- наявність стабільних під'єднань до Інтернету та їх зростаючих пропускних можливостей;
- достатній обсяг та рівень кваліфікації трудових ресурсів;
- створення можливості доступу громадян до сучасних інформаційних технологій.

При цьому усі оптимізаційні заходи мають забезпечити посилення інформаційної безпеки та захист інтелектуальної власності. У цьому контексті важливу увагу треба звернути на боротьбу з інтелектуальним піратством, тому що ще на початку ХХІ ст. «зниження рівня піратства у світі з 40% до 30% протягом чотирьох років могло б дати 1,5 млн. нових робочих місць, 64 млрд. дол. податкових надходжень, 400 млрд. дол. економічного росту» [1].

На мезорівні виявляється доцільним здійснення індивідуального формування системи галузево-регіональної взаємодії нового типу, яка має передбачити адаптацію трикутної суб'єктної основи інноваційного розвитку «бізнес – держава – наука» [2; 3; 4; 5; 6] до особливостей місцевого бізнес-середовища у доцільному форматі, комбінуючи та розширюючи коло ключових суб'єктних елементів, таких як «підприємства», «владні структури» та «університети», згідно з особливостями бізнес-середовища регіону. Ця взаємодія в умовах глобальної інформатизації має ґрунтуватися на принципах самоорганізації, координації та економічності.

На макрорівні розроблення та удосконалення корпоративної системи інформатизації передбачає концептуалізацію, побудову та перманентну адаптацію в компанії інформаційної діяльності (інформаційних підсистем, інформаційних процесів, інформаційних ресурсів) у межах внутрішньоорганізаційних (сфера діяльності, стратегічні орієнтири, стратегія, політика, наявні можливості та внутрішньоорганізаційні імперативи) та зовнішньоорганізаційних (стан інформатизації в галузі та на ринках присутності) вимог. Структурно корпоративна система інформатизації має містити:

- підсистему правового забезпечення і підтримки (визначеність дій у межах міжнародного та національного правового поля та корпоративних установчих документів і вимог);

– підсистему моніторингу (діагностика НТП, ведення корпоративної бази знань, пропонування ініціатив);

– підсистему управлінського забезпечення (формалізація організаційної структури, визначення стратегічних орієнтирів, формування корпоративної культури, ідентифікація організаційних вимог, здійснення контролю та регулювання);

– підсистему методологічного забезпечення (науково обґрунтоване визначення змісту та забезпечення спрямування поточної виробничої діяльності за рахунок розроблення та застосування інструктивних та регламентуючих матеріалів, а також комунікаційних та навчальних заходів);

– підсистему власного організаційного забезпечення (визначення мети, функцій, принципів, методик, методів, моделей, механізмів, технологій та техніки);

– підсистему аутсорсингу ІТ-послуг (ідентифікація сфери зовнішнього аутсорсингу ІТ-послуг, моніторинг аутсорсерів, аналіз ризиків та ефектів, контроль якості);

– підсистему розвитку (розроблення заходів у сфері науково-технічної, інноваційної та раціоналізаторської діяльності);

– підсистему кадрового забезпечення (визначення вимог до персоналу, планування набору, рекрутинг, розвиток персоналу, оцінювання, мотивування);

– підсистему фінансового забезпечення (планування та виділення коштів, логістика, аудит).

На особистісному рівні заходи підвищення рівня освіченості у сфері використання інформаційних технологій та розкриття людського потенціалу мають передбачати усвідомлене та активне розкриття людського потенціалу населення шляхом активного опанування інформаційних технологій за рахунок освіти, самоосвіти, професійної та наукової діяльності.

В умовах глобальної кризової ситуації в світовій економіці, коли в результаті фінансових

диспропорцій стали проявлятися наслідки неефективної моделі розвитку, вийти з кризи в стійке економічне зростання можливо лише через пошук нових шляхів розвитку. Особливо важливий такий пошук для країн із трансформаційним бізнес-середовищем, яким необхідні якісні зрушення у нові форми і моделі, щоб відповідати викликам інноваційної економіки. Однією з таких моделей є орієнтація на інформаційні технології за збереження необхідності забезпечення їх економічної безпеки.

В умовах глобалізації країни вимушені враховувати загальносвітові тенденції та визначати стратегічні напрями розвитку національних економік. Відповідно інтелектуалізація та інформатизація постають необхідною умовою розвитку національної економіки і мають передбачити у поточному періоді концептуальну пріоритизацію у парадигмі національного розвитку [7; 8] та отримати належне забезпечення за рахунок раціонального виділення фінансових ресурсів на науку (понад 2%) і на освіту (понад 5% ВВП), а також забезпечення зайнятості 75–80% трудових ресурсів у сфері інтелектуальної праці (що характерно для економічно розвинутих країн) [9].

Висновки. Отже, в умовах глобалізації світового ринку ІТ формування конкурентоспроможності національного, регіонального та глобального ІТ-продукту відбувається завдяки різним формам співпраці: від утворення інтеграційних об'єднань до створення коаліцій, альянсів та інших форм «виняткових стосунків» між суб'єктами ринку. Такі взаємини створюють нові ринкові структури, покращують кон'юнктуру ринку. Спільне використання потенціалу учасниками ринку через широкий базис накопичених компетенцій, розподіл витрат і ризиків між контрагентами, вибудовування загальної архітектури для реалізації окремих елементів ринкової пропозиції дає змогу суб'єктам ринку формувати високий рівень конкурентоспроможності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Пан Л.В. Способи покращення захисту інформації на ринку інформаційних продуктів та послуг в Україні. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1122/Pan_Sposoby.pdf;jsessionid=28CBA4F56C1B4EA9DF4A3A20AA871A83?sequence=1 – Назва з екрану.
2. Бажал Ю.М. Розвиток інноваційної діяльності у знаннєвому трикутнику «Держава – Університети – Промисловість» / Ю.М. Бажал // Економіка і прогнозування. – 2015. – № 1. – С. 76–88.
3. Галан Н.І. Японські університети у «потрійній спіралі»: приклад Тохоку / Н.І. Галан // Наука та інновації. – 2010. – Т. 6. – № 3. – С. 55–65.
4. Пахомова І.Ю. Модель «тройной спирали» как механизм инновационного развития региона / И.Ю. Пахомова // Научные ведомости (Серия История. Политология. Экономика. Информатика.). – 2012. – № (120). Выпуск 21/1. – С. 50–55.
5. Тройная спираль. Университеты – предприятия – государство. Инновации в действии / Генри Ицковиц; пер. с англ. под ред. А.Ф. Уварова. – Томск: Изд-во Томск. гос. ун-та систем упр. и радиоэлектроники, 2010. – 238 с.
6. Etzkovitz H. The dynamics of innovation: from national systems and 'Mode 2' to a Triple Helix of university-industry-government relations / H. Etzkovitz, L. Leydesdorff // Research Policy. – 2000. – № 29. – P. 109–129.
7. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б.Є. Патона. – К.: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. – 72 с.

8. УКРАЇНА 2030: Доктрина збалансованого розвитку. Видання друге. – Львів: Кальварія, 2017. – 164 с.
9. Гава Ю.В. Інтелектуальний капітал – шлях до економічного зростання України / Ю.В. Гава // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 4. – С. 129–134.
10. Сардак С.Е. Дослідження структури і тенденцій розвитку світового ринку інформаційних технологій // С.Е. Сардак, А.В. Ставицька // Технологический аудит и резервы производства. – 2015. – № 4/5. – С. 96–100.